

Thông tin hoạt động khoa học

THÀNH LẬP VIỆN VIỆT NAM HỌC VÀ KHOA HỌC PHÁT TRIỂN

Ngày 19.3.2004, Thủ tướng Chính phủ đã ra quyết định số 40/2004/QĐ-TTg về việc thành lập *Viện Việt Nam học và Khoa học phát triển* thuộc Đại học Quốc gia Hà Nội. Lễ công bố quyết định đã được tổ chức trọng thể ngày 2.7.2004 tại Hội trường Nguyễn Như Kontum, 19 Lê Thánh Tông Hà Nội.

Tổ chức tiền thân của Viện là *Trung tâm Hợp tác nghiên cứu Việt Nam* trực thuộc Đại học Tổng hợp Hà Nội, ra đời năm 1989. Đến năm 1995 đổi tên thành *Trung tâm nghiên cứu Việt Nam và giao lưu văn hóa*, trực thuộc Đại học Quốc gia Hà Nội. Hoạt động của Viện không chỉ là sự kế thừa, mở rộng nội dung và phạm vi hoạt động của Trung tâm trước đây mà là một bước phát triển đầy đủ hơn và toàn diện hơn.

Mục tiêu của Viện là phấn đấu trở thành một đơn vị nghiên cứu khoa học liên ngành, triển khai ứng dụng khoa học và đào tạo sau đại học về Việt Nam học theo hướng khu vực học và khoa học phát triển. Viện có chức năng làm đầu mối tập hợp và khai thác sức mạnh tổng hợp của đội ngũ cán bộ khoa học trong và ngoài Đại học Quốc gia Hà Nội, trong nước và quốc tế, xây dựng và thực hiện các chương trình, dự án và đề tài nghiên cứu liên ngành về Việt Nam, triển khai ứng dụng khoa học phục vụ sự nghiệp xây dựng, phát triển và bảo vệ Tổ quốc. Viện có nhiệm vụ tổ chức đào tạo các chuyên gia có trình độ sau đại học về khu vực học, tham gia cùng các khoa, các trường trong hệ thống Đại học Quốc gia Hà Nội, triển khai các chương trình ngắn hạn bồi dưỡng và nâng cao trình độ, cấp chứng chỉ cho học viên tốt nghiệp các chương trình đào tạo về Khu vực học và Khoa học phát triển.

Trong thời gian trước mắt, Viện tập trung triển khai các chương trình khoa học về lịch sử, văn hóa Thăng Long - Hà Nội, chủ trì một số đề tài khoa học cấp Nhà nước trong chương trình khoa học "Nghiên cứu phát huy điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội và giá trị lịch sử văn hóa 1000 năm Thăng Long - Hà Nội phục vụ phát triển toàn diện Thủ đô", triển khai đề tài khoa học cấp Nhà nước về "Hệ thống chính trị trước thời kỳ Đổi mới", đề tài trọng điểm cấp ĐHQGHN về "Hệ thống cảng biển vùng duyên hải Bắc Bộ". Viện tiếp tục tiến hành các chương trình nghiên cứu về địa bạ, gia phả, Thái học; triển khai xây dựng các bộ từ điển, các sách công cụ, các giáo trình tiếng Việt nâng cao...

Viện có mối quan hệ quốc tế rộng rãi với nhiều trường đại học, nhiều trung tâm Việt Nam học và nhiều học giả nổi tiếng ở Nhật Bản, Trung Quốc, Nga, Pháp, Đức, Mỹ, Australia và các nước khác. Nhiều sinh viên, nghiên cứu sinh, thực tập sinh nước ngoài đã học tập và nghiên cứu ở Trung tâm trước đây và Viện ngày nay, hoàn thành các luận án nghiên cứu về Việt Nam học.

Ban lãnh đạo Viện gồm PGS.TS. Nguyễn Quang Ngọc - viện trưởng và hai phó viện trưởng là PGS.TS Nguyễn Thị Việt Thanh và PGS.TS. Trương Quang Hải.

Hội thảo khoa học quốc tế lần II về Việt Nam học

**VIỆT NAM TRÊN ĐƯỜNG PHÁT TRIỂN VÀ HỘI NHẬP
TRUYỀN THỐNG VÀ HIỆN ĐẠI**

Vừa qua, từ ngày 14 đến 16.7.2004 tại Hội trường Thống nhất, Thành phố Hồ Chí Minh đã diễn ra Hội thảo Khoa học Quốc tế lần thứ II về Việt Nam học với chủ đề: "Việt Nam trên đường phát triển và hội nhập: Truyền thống và hiện đại". Cuộc Hội thảo do Viện Khoa học Xã hội Việt Nam và Đại học Quốc gia Hà Nội đồng phối hợp tổ chức. Trong diễn văn khai mạc, thay mặt hai cơ quan khoa học GS.TSKH Đào Trọng Thi, Ủy viên Trung ương Đảng, Giám đốc Đại học Quốc gia Hà Nội đã nêu rõ mục đích của cuộc Hội thảo là nhằm: "tập hợp, giới thiệu những thành tựu nghiên cứu mới về Việt Nam của các học giả trong nước và quốc tế, mở rộng các mối liên kết của các tổ chức và cá nhân cùng lấy Việt Nam làm đối tượng nghiên cứu, nhìn nhận lại chặng đường đã qua và chuẩn bị cho những chặng đường phát triển tiếp theo của Việt Nam học, tiến tới hình thành một cơ cấu liên kết giữa các nhà Việt Nam học trên toàn thế giới".

Cuộc Hội thảo đã có 212 tác giả báo cáo (trên tổng số hơn 400 nhà khoa học Việt Nam) và 123 học giả, nhà nghiên cứu quốc tế từ 21 quốc gia và vùng lãnh thổ tham dự. Các nhà khoa học trong nước và quốc tế đã trình bày tham luận và phát biểu ý kiến tại 10 tiểu ban, bao gồm: 1. Những vấn đề kinh tế; 2. Những vấn đề xã hội; 3. Những vấn đề dân tộc; 4. Nghiên cứu giáo dục, con người và nguồn nhân lực; 5. Lịch sử Việt Nam cổ trung đại; 6. Lịch sử Việt Nam cận hiện đại; 7. Văn hoá Việt Nam: Truyền thống - Tôn giáo; 8. Văn hoá Việt Nam: Bản sắc, hội nhập và phát triển; 9. Những vấn đề văn học và ngôn ngữ; và 10. Những vấn đề khu vực.

Sau Hội thảo Việt Nam học lần thứ I tổ chức tại Hà Nội năm 1998, trước những biến đổi sâu sắc của đời sống kinh tế - xã hội trong nước và tình hình thế giới, Việt Nam đã và vẫn là chủ đề nghiên cứu hấp dẫn của nhiều nhà khoa học thuộc các lĩnh vực chuyên môn khác nhau. Với mục tiêu đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, trong xu thế hội nhập mạnh mẽ vào sự phát triển chung của khu vực và thế giới, Việt Nam ngày càng khẳng định được vị thế của mình trên trường quốc tế đồng thời đóng góp vai trò tích cực trong việc thúc đẩy các mối quan hệ hợp tác nhằm xây dựng một cộng đồng kinh tế, văn hoá và an ninh giữa các quốc gia trong khu vực. Trong bối cảnh đó, 6 năm qua, cùng với sự phát triển của nhiều ngành khoa học và trưởng thành của đội ngũ chuyên môn, Việt Nam học không chỉ tiếp tục đạt được nhiều thành tựu quan trọng trên các lĩnh vực nghiên cứu chuyên ngành mà xu hướng nghiên cứu liên ngành, nhìn nhận Việt Nam một cách tổng thể, đặt Việt Nam trong bối cảnh phát triển chung của toàn bộ khu vực... đang trở thành định hướng nghiên cứu của nhiều nhà khoa học và trung tâm nghiên cứu quốc tế.

Có thể nói, bên cạnh những báo cáo chuyên sâu về các vấn đề lịch sử, xã hội, văn hoá, ngôn ngữ, kinh tế và quan hệ quốc tế thì việc áp dụng những phương pháp và quan

điểm nghiên cứu mới, đa ngành, liên ngành, xuyên ngành... vào việc khảo cứu, phân tích một vấn đề chuyên môn trên một địa bàn hay phạm vi nghiên cứu cụ thể là một trong những đóng góp mới và thành tựu nổi bật của Hội thảo. Từ kinh nghiệm thực tiễn và ứng dụng các phương pháp nghiên cứu cụ thể, một số báo cáo đã thể hiện trình độ cao về lý thuyết theo quan điểm nghiên cứu liên ngành và khu vực học.

Tuy số lượng các nhà khoa học trong nước và quốc tế tham gia Hội thảo Việt Nam học lần thứ II không nhiều bằng Hội thảo tổ chức năm 1998 nhưng điều đáng chú ý là trong Hội thảo lần này đã thấy xuất hiện một thế hệ các nhà Việt Nam học trẻ tuổi, năng động với nhiều báo cáo có chất lượng, thể hiện năng lực phân tích, khảo cứu chuyên sâu kết hợp với cách tiếp cận và phương pháp nghiên cứu hiện đại. Đây được coi là thế hệ có nhiều triển vọng, tiếp tục gánh vác trách nhiệm phát triển ngành Việt Nam học, thúc đẩy các mối quan hệ giữa những người đồng nghiệp và sự hợp tác quốc tế trong tương lai.

Trong những ngày diễn ra Hội thảo, theo kiến nghị của các đại biểu tham dự Hội thảo Việt Nam học lần thứ nhất, một Hội nghị bàn tròn gồm 20 đại biểu (trong đó có 5 nhà khoa học Việt Nam và 15 nhà khoa học quốc tế) cũng đã được tổ chức để xem xét về những thành tựu trong lĩnh vực hợp tác nghiên cứu Việt Nam thời gian qua đồng thời vạch ra những định hướng nghiên cứu lớn và chuẩn bị các biện pháp cần thiết nhằm tăng cường hệ thống liên kết giữa các trung tâm, các nhà nghiên cứu Việt Nam trên thế giới để thúc đẩy sự phát triển hơn nữa của ngành Việt Nam học trong thời gian tới. Trong phiên bế mạc, cùng với báo cáo tổng kết của PGS.TS Trần Đức Cường, Phó Chủ tịch Viện Khoa học Xã hội Việt Nam, đồng Trưởng ban tổ chức Hội thảo, toàn thể các đại biểu tham dự Hội thảo quốc tế về Việt Nam học lần thứ II cũng đã nghe báo cáo của GS. Phan Huy Lê về kết quả trao đổi của Hội nghị bàn tròn và nhất trí thông qua quyết nghị về việc thành lập Hội đồng Quốc tế về Việt Nam học đồng thời chọn thành phố Đà Nẵng làm nơi tổ chức Hội thảo Việt Nam học lần thứ III dự kiến sẽ diễn ra vào năm 2009.

Nguyễn Văn Kim